

ján a 10. század középső harmadára, a század második felére keltezhető. A temetőtöredékben az abszolút keltezést segítő érme nem került elő, de számos ékszer-melléklet és a sírokban megfigyelt viseleti szokás segítette a temető pontosabb keltezését. A sírok egy részét már a korábbi beásások megbolygatták, a temető keleti részét pedig a domb átvágásával kialakított úttal, valamint a későbbi tanyaépületekkel semmisítették meg.

Munkatárs: dr. Menge Balázs antropológus.

LANGÓ PÉTER

38. Bezi határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, R, B, Á, Kö, Kú

2003. november 3–4-én terepbejárást végeztünk a község rendezési tervéhez kapcsolódó régészeti örökségvédelmi hatástanulmány előkészítése során. Cél a település területén található régészeti jelenségek, lelőhelyek azonosítása, illetve állapotvizsgálat volt. A vizsgálat során először a terület domborzati, vízrajzi viszonyait vizsgáltuk meg, ezt állapotfelmérés követte. Az erre alkalmas területen (szántás, vetés, tarló) extenzív terepbejárást végeztünk.

Összesen 11 lelőhelyet azonosítottunk a kutatás során, ezek jellege: őskori (azon belül nem meghatározható korú) települések; rézkori, bizonytalan jellegű jelenségek; kora bronzkori temető; bronzkori (mészbetétes és kispostagi kultúrához tartozó) telepek; kora és késő Árpád-kori, valamint késő középkori éremleletek; Árpád-kori települések; középkori telep és csatornarendszer; késő középkori telepek; kora újkori telep; ismeretlen korú kemence, telepjelenségek és sírok; szórvány kőeszközök (neolit).

A terepbejáráson részt vettek Marton Tibor és Stibrányi Máté régészek, Szabó Zoltán, Kiss Csaba régész-technikusok.

GÁBOR OLIVÉR

39. Békéscsaba, Árpád sor 56.

(MRT 10. k. 2/167 lh.)

(Békés megye) Szk?, Sza?

2003. április 11-én lakossági bejelentést kapott a Munkácsy Mihály Múzeum, hogy a fenti ingatlanon építkezés közben sírt találtak. Még aznap a helyszínre siettünk, kibontottuk a sír környékét, mely az ott épülő ház alapárkában feküdt, az utca felőli épület alapárkának K-i sarkánál.

A bolygatott váz fejjel DK-nek feküdt, a hátán nyújtva. A sír faltja egyes szakaszokon megfigyelhető volt. A medencét és a comb felső részét a mostani munkák során tették tönkre. A mellkas felső részét, a vállakat és a fejet már egy korábbi árok ásásakor elvitték. A lábak nyújtottak, a jobb szárkapocscsont kissé távolabb feküdt a váztól. A jobb combcsont felső harmada mellett, kívül egy bronzcsat került elő. A halott nemét a csontok alapján nem tudtuk egyértelműen megállapítani.

A lelőhely a Békéscsaba, Árpád sor 46. sz. lelőhellyel (167. lh.) lehet kapcsolatban, ahol a környező utcákat is érintve nagyobb kiterjedésű szkíta és szarmata temető sírjai kerültek elő. Ide tartozik a fürdő bejáratánál 1976-ban előkerült sír, és a szintén a fürdő bejáratánál néhány héttel a mostani leletmentés előtt kibontott csontváz is.

MEDGYESI PÁL – GYUCHA ATTILA

40. Békéscsaba, Berényi út

(MRT 10. k. 2/295 lh.)

(Békés megye) Ø

2003. augusztus 7–8-án felügyeletet tartottam a 295. sz. lelőhelyen, gázvezeték lerakása miatt. A munka során semmilyen régészeti objektum vagy lelet nem került elő.

MEDGYESI PÁL

41. Békéscsaba, Berzsényi utca 67.

(Békés megye) I

2003. március 25-én a Békéscsabai Rendőrkapitányság egy emberi koponyát juttatott el a Munkácsy Mihály Múzeumba, véleményezést kérve, hogy régészeti korból származó, vagy újabb kori-e. A koponyáról ránézésre megállapítható volt, hogy régészeti anyag.

A lelet 2003. március 22-én került elő Békéscsabán, a Berzsényi utca 67. sz. ingatlanon, alapásás közben. Március 26-án a helyszínen megállapítottuk, hogy az épületet már felépítették. Valójában a telken egy italozó áll, s e mögött épül egy nagyobb épület. A tulajdonos elmondta, hogy az új épület mögött, a kerítés alatt bukkantak a koponyára, de egyéb csontokat nem tudtak megfigyelni. Semmilyen lelet vagy kerámiatöredék nem került elő.

Megtudtuk azt is, hogy kb. 20 évvel ezelőtt a szomszéd ház alapozásakor szintén találtak sírokat, de erről nem történt bejelentés.

MEDGYESI PÁL

42. Békéscsaba, Degré utca

(MRT 10. k. 2/505 lh.)

(Békés megye) I

2003. július 26-án bejelentés érkezett a Munkácsy Mihály múzeumba, hogy az utca 2. sz. háza előtt, vízvezeték ásásakor emberi csontok kerültek elő. Másnap a helyszínre érve megállapítottuk, hogy a 2. sz. háznak a 4. sz. ház felőli sarkánál árkot ástak a járda és az úttest között. A munka során összedobált embercsontokat találtak, melyeket átadtak; lelet nem volt a mellettük.

A ház alapozásakor szintén találtak embercsontokat, de erről a múzeumot akkor nem értesítették. 1926-ban a ház előtt egy villanyoszlop lerakásakor egy sírt találtak. Melléklete nem volt. Az 1980-as években történt topográfiai felmérések során az akkori tulajdonos elmondta, hogy néhány évvel korábban, gázvezeték építése során embercsontokat találtak, melyek össze-

vissza voltak dobálva. 1994-ben Gyucha Attila egy szét-dúlt gyereksírt dokumentált a 22. sz. ház kerítésénél. Egy kézzel formált edény töredékét találták benne, korát nem lehetett megállapítani.

A jelek alapján egy nagyobb temető sírjai kerültek elő az utcában, melynek korát egyelőre nem tudjuk meghatározni. Az Élővíz-csatorna mentén számos vaskori és szarmata sírt ismerünk, talán ezek sorába tartozik.

MEDGYESI PÁL

43. Békéscsaba, mezőgazdasági szakiskola (MRT 10. k. 2/171 lh.)

(Békés megye) Ø

2003. július 21-én régészeti felügyeletet tartottam Békéscsabán a 171. sz. topográfiai lelőhelyen. A lelőhely egy részén, a Tompa utca vonalában végig telefonvonalat építettek. A munkák során semmilyen régészeti objektum, lelet nem került elő.

MEDGYESI PÁL

44. Békéscsaba, Nagyrét

(Békés megye) B

2003. március 31. és április 30. között megelőző feltárást végeztünk Békéscsaba határában, a Nagyrét nevű lelőhelyen. A feltárást a 44-es főút Békéscsabát elkerülő szakasza első ütemének építése miatt volt szükség. Az ásatási terület egy a környezetéből alig kiemelkedő dombocskán és környékén volt. A feltárást három, valószínűleg újkori árkot, hat, a gávai kultúrába tartozó gödröt, és egy ugyanilyen korú nagyobb árok részletét tártuk fel. A szegényes leletanyagban kerámiatöredékek és állatcsontok voltak.

MEDGYESI PÁL – LISKA ANDRÁS

45. Békésszentandrás, Furugy

(Békés megye) B, LT, Ge

2003. április 16. és július 16. között megelőző feltárást végeztünk a település 27. számú lelőhelyén. A munkára a Furugyot a Szarvas–Szentés közötti műúttal összekötő bekötőút építése kapcsán került sor. A nyomvonal 12 méter szélességben K–Ny irányban szelte át a lelőhely északi szélét.

A munka során 66 telepobjektumot, köztük házakat, árkokat, kutakat, gödröket tártunk fel, amelyek a szakálhádi kultúra és a bodrogkeresztúri kultúra időszakára, illetve a kelta és a gepida korra keltezhetőek. Az egyik gödörből egy őskori sír is előkerült.

GYUCHA ATTILA

46. Békésszentandrás, Kettőshalom

(MRT 8. k. 1/17 lh.)

(Békés megye) Sza

A településtől D-re, a Gödényhalom felé vezető dűlőút K-i oldalán aszfaltkeverő üzem létesítése miatt 2003. má-

jus 27. és június 19. között megelőző feltárást végeztünk a Kettőshalom nevű lelőhelyen. A korábban már a megyei topográfiai munkák során kataszterbe vett két, egymás melletti kurgán közül az északit már korábban tönkretették egy dögtemető létesítésével, míg a déli a tervezett építési terület centrumába esett (17. lelőhely). Előzetesen a kurgán illetve a feltételezett alaptemetkezés feltárást tűztük ki célul.

A megnyitott mintegy 73×36 m-es területen kurgánhoz tartozó alaptemetkezést leggondosabb kutatásunk ellenére sem találtunk, viszont előkerült egy szarmata temető 17 sírja. A temetkezések kisebb csoportokban voltak, tájolásuk kivétel nélkül D–É-i volt. A több esetben kirabolt sírok közül mindössze kettőben találtunk férfit, amelyek viszont gazdag melléklettel rendelkeztek, egyebek mellett vaskardok, fibulák, római pénzek, egyiküket körárok övezte. A női sírok jellemző leletei a nagy számban előkerült gyöngyök. Megfigyeléseink szerint a temetőt semmiképpen nem egy korábbi kurgánba ásták bele, hanem a temető fölé emelhetők később a halmot.

A leletanyag alapján a temetőrészletet a Kr. u. 2–3. századra keltezzük.

Munkatársak: Demcsák Ildikó, Kékegyi Dorottya, Kollárovszki Mihályné, Medgyesi Pál, Nagy Dániel, Petrovszki Zoltán, Zahoránné Sajti Erzsébet, Paul Duffy.

GYUCHA ATTILA

47. Biatorbágy, Disznó-lapos

(MRT 13/1 k. 1/14 lh.)

(Pest megye) B

2003 novemberében és decemberében elvégeztük a Biatorbágy Nyugati Lakóterület bővítés II. ütemének helyszínén a megelőző feltárást, ahol az MRT alapján ismert régészeti lelőhely volt várható (1/14 lh.). A terepbejárások során a Disznó-lapos 90×90 m-es területén, a felszínen gyűjthető leletek alapján bronzkori lelőhelyet regisztráltak. Összességében gépi, majd kézi nyeséssel több, mint 4500 m²-t sikerült megkutatnunk 15 kutatóárokban, kézzel közel 100 m²-t tártunk fel, bontottunk ki. A 15 kutatóárokban előkerült jelenségeket – természetes vízfolyások árkait – dokumentáltuk. Az ásatás során – akárcsak a terepbejárásakor – a szórványosan előkerült, egy tucatnyi jellegtelen, apróra tört bronzkori (talán Vátya-kultúra?) és néhány újkori kerámia oldaltöredék konkrét objektumhoz való kötése nem történhetett meg az erőteljes erózió, a mélyszántás, valamint a lejtő legaljában lévő több, mint 2 m-es humuszréteg vastagsága miatt.

A mai Bia legszelesebb, leghuzatosabb külterületi része valószínűleg nem lehetett egykoron túl kedvelt, huzamosabb ideig tartó megtelepedési hely. Ezt látszik alátámasztani, hogy a megkutatott területen régészeti-értékelhető jelenségek nem voltak, és csak igen kevés szórványleletet találtunk.

REPISZKY TAMÁS